

Staten

Parter

Partsrettighetene i staten reguleres i Hovedavtalen § 14. Hovedregelen er at alle forbund i virksomheten som organiserer mer enn 10 % av de ansatte har fulle partsrettigheter, jf. § 14 nr. 1 a).

Hvis ingen Uno-forbund organiserer mer enn 10 % av de ansatte, kan to eller flere Unio-forbund slå seg sammen for i fellesskap å oppnå fulle partsrettigheter, jf. § 14 nr. 1 b).

Hvis et Unio-forbund organiserer mer enn 10 % av de ansatte, kan imidlertid ikke andre Unio-forbund oppnå fulle partsrettigheter etter §14 nr. 1 b).

Dersom ingen av Unio-forbundene oppnår fulle partsrettigheter etter § 14 nr. 1 a) eller b), kan Unio-forbundene gå sammen i et samarbeid og oppnå partsrettigheter etter sikringsbestemmelsen i § 14 nr. 1 c), dvs. gjennom hovedsammenslutningsmodellen.

Fra Hovedavtalen i staten:

§ 14 Arbeidstakerpart i den enkelte virksomhet

1. Arbeidstakerpart er:

- a. *de organisasjoner som organiserer minst 10 % av de ansatte i vedkommende virksomhet, driftsenhet, arbeidsområde som er berørt av saken,*
- b. *primærorganisasjoner under samme hovedsammenslutning som har slått sammen sine medlemstall, slik at de til sammen oppnår minst 10 %.*
- c. *hovedsammenslutninger som har medlemmer i virksomheten, driftsenheten eller arbeidsområdet der primærorganisasjonen(e) ikke fyller kravet til 10 %. Vedkommende hovedsammenslutning kan da peke ut én representant med rettigheter etter tilpasningsavtalen som de andre tillitsvalgte. På virksomhetsnivå må hovedsammenslutningene ha minst 2 medlemmer. Bestemmelsen i § 38 om assistanse fra andre arbeidstakere gjelder ikke for tillitsvalgte etter dette punkt. Denne funksjonen gir heller ikke et selvstendig grunnlag for tjenestefri etter § 39 nr. 1.*

Merknad til c:

Begrensningen på 10 % gjelder ikke ved forhandlinger om personalreglement, jf. § 19 nr. 2 punkt d. Ved slike forhandlinger gjelder partsbegrepet i tjenestetvistloven, dvs. at partsforholdet er det samme som ved lønnsforhandlinger.

Frikjøp

Partsrettighetene gir grunnlag for frikjøp. I den statlige hovedavtalen skal den tillitsvalgte ha tjenestefri med lønn til å utøve sitt verv som tillitsvalg. Dette inkluderer også nødvendig tid til forberedelser. Frikjøpet inkluderer andre personer, dersom den tillitsvalgte har behov for assistanse. Dette fremgår av § 38.

Innenfor store og vanskelige områder kan det etableres ordninger for frikjøp av hele eller deler av årsverk, jf. hovedavtalens § 39 nr. 3

I tillegg vil den tillitsvalgte ha rett til fri med lønn for å delta på møter i sin medlemsorganisasjon og i Unio, samt kurs og konferanser, jf. hovedavtalen § 39.

Fra Hovedavtalen i staten:

§ 38 Regler for tjenestefri på arbeidsstedet

1. Tillitsvalgte har rett til tjenestefri med lønn under utøvelsen av sitt tillitsverv.

Dersom den tillitsvalgte har reelt behov for assistanse fra andre arbeidstakere under informasjons-, drøftings- eller forhandlingsmøter med arbeidsgiver, vil også disse ha rett til tjenestefri med lønn for denne tiden.

Når en tillitsvalgt har behov for bistand fra andre medlemmer eller tillitsvalgte under møter med arbeidsgiver, bør delegasjonen begrenses mest mulig og skal i alminnelighet ikke overstige tre representanter.

2. I forbindelse med møter med arbeidsgiver som er nevnt i nr.1, kan arbeidsgiver gi tillitsvalgte (og eventuelle andre arbeidstakere som skal bistå tillitsvalgte) tjenestefri med lønn til nødvendig forberedende arbeid.

3. Innenfor store og/eller vanskelige områder kan det etableres ordninger hvor årsverk eller deler av årsverk avsettes til arbeid som tillitsvalgt i den enkelte virksomhet. Ved vurderingen tas hensyn til antall ansatte og deres spredning på yrkes- eller personalgrupper og/eller områdets geografiske utstrekning.

Partene i virksomheten drøfter omfang av ordningen og fordeling av rammer mellom de ulike organisasjoner.

I alminnelighet skal den fastlønte tillitsvalgte møte i informasjons-, drøftings- og forhandlingsmøter. Når mindre saker skal behandles, der den fastlønte tillitsvalgte ikke møter, vil de øvrige tillitsvalgte ha rett til tjenestefri med lønn for å delta i møter med arbeidsgiver om disse sakene.

§ 39 Andre regler for tjenestefri

1. Tillitsvalgte på arbeidsstedet og ansatte med tillitsverv innen organisasjonen skal ikke uten tvingende grunn nektes tjenestefri med lønn for å delta i:

- *avdelingsstyre-, forbundsstyre- og landsstyremøter, landsmøter og organisasjonenes kongresser og representantskapsmøter*
- *styremøter og møter i faste organ som er opprettet av og/eller er rådgivende for styret, når disse ikke kan avholdes utenom arbeidstiden.*

Etter avtale med arbeidsgiver kan organisasjonene avholde medlemsmøter i arbeidstiden om saker av generell karakter som partene er enige om er av vesentlig betydning å gi alle rask informasjon om.

2. Tillitsvalgte på arbeidsstedet og ansatte med tillitsverv innen organisasjonen skal ikke uten tvingende grunn nektes tjenestefri med lønn for å delta på kurs og konferanser (opplæringstiltak) for tillitsvalgte,

- *organisasjonsfaglige kurs og konferanser som arrangeres av vedkommende arbeidstakerorganisasjon eller hovedsammenslutning.*

• Det samme gjelder når denne type kurs og konferanse arrangeres av studie-organisasjoner som utfører oppdrag for en hovedsammenslutning.

3. Et kurs eller en konferanse etter nr. 2 er å betrakte som organisasjonsfaglig når innholdet er:

- organisasjonenes og/eller hovedsammenslutningenes oppbygging og funksjon, eller
- omfatter lov, regel- og avtaleverk, eller
- innholdet er omstilling innenfor offentlig sektor, når dette er relevant for de tillitsvalgtes funksjon eller de ansattes arbeidssituasjon.

Yrkes-, etter- og videreutdanningskurs er ikke å betrakte som organisasjonsfaglige.

Vedkommende hovedsammenslutning (på sentralt plan) skal attestere at kurset er å betrakte som faglig, og derved innestå for at innholdet er i overensstemmelse med retningslinjene nevnt ovenfor. Arbeidsgiver kan kreve slik attestasjon fremlagt. Partene i hovedavtalen kan gjensidig ta opp til drøftinger spørsmål om et kurs er i samsvar med retningslinjene ovenfor.

4. Nødvendig reisetid kommer i tillegg til permisjonsrettighetene nr. 1-3 ovenfor.

Tillitsvalgte har i tillegg rett til tjenestefri med lønn i inntil 12 arbeidsdager pr. år for å utføre offentlige verv.